

Plan van aanpak

Systeem voor Productverbetering

Versie: 3-6-2019
Erika Smale

Preventieakkoord: *Het Akkoord Verbetering Productsamenstelling loopt af in 2020, maar de inzet op verbetering van het productaanbod stopt niet. Bedrijven zullen ook na 2020 blijven werken aan een verbeterd productaanbod. Zo stromen veel geherformuleerde producten na 2020 in en zal voor 2020 de rijksoverheid, in samenspraak met relevante betrokkenen, waaronder partijen verbonden aan het Nationaal Preventieakkoord, een nieuw **nationaal systeem voor productverbetering** publiceren, dat moet leiden tot een gezonder voedselaanbod in alle kanalen. Binnen dit Nationaal Preventieakkoord worden best practices en andere initiatieven die bijdragen aan een gezondere productsamenstelling als voorbeeld genomen.*

Systeem voor productverbetering is een deelproject van het project Productverbetering en voedselkeuzelogo. Het voorliggende plan van aanpak is dan ook een bijlage van het projectplan Productverbetering en voedselkeuzelogo.

1. Aanleiding
2. Doel, resultaat en effect
3. Aanpak en randvoorwaarden
4. Omgeving
5. Organisatie en taakverdeling

1. Aanleiding

Een belangrijk doel van het landelijke preventiebeleid is het stimuleren van een gezonder eetpatroon en het voorkomen van overgewicht. Het voedingsbeleid van VWS is er op gericht de gezonde keuze de gemakkelijke keuze te maken. Dit gebeurt enerzijds door in te zetten op heldere en betrouwbare informatievoorziening aan consumenten en anderzijds door het stimuleren van een gezonder productaanbod door producenten en voedselaanbieders.

Belangrijk is dat de bevolking een gezonder eetpatroon volgt. Dat kan door meer producten te kiezen die in de Schijf van Vijf zitten. Hiervoor zijn diverse activiteiten opgenomen in het Nationale Preventieakkoord. Daarnaast is een belangrijk doel dat producten worden verbeterd qua samenstelling.

Tot op heden zijn activiteiten rond productverbetering uitgevoerd op basis van 'zelfregulering'. In het *Akkoord verbetering productsamenstelling* stellen sinds 2014 bedrijven zelf criteria op om de productsamenstelling te verbeteren. Er is geconstateerd dat in (sub)categorieën waar afspraken zijn gemaakt voor maximum gehalten aan zout, verzadigd vet en/of suiker, de gehalten zijn gedaald. Het voedselkeuzelogo het Vinkje zal ook een impact hebben gehad in de verbetering in productsamenstelling

De Commissie Criteria Productverbetering heeft in 2017 onder leiding van het RIVM gekeken naar mogelijkheden van een integraal systeem voor productverbetering op basis van criteria van de Schijf van Vijf, het Vinkje en het Akkoord verbetering productsamenstelling¹.

De commissie ziet kansen voor een nieuwe integraal systeem gericht op productverbetering, waarbij criteria en productgroepen op elkaar worden afgestemd, zodat per productgroep een sluitend systeem van criteria voor gehalten aan zout, verzadigd vet, suiker, energie en vezel voor de hele productgroep (incl. de koplopers) ontstaat. Daarbij kunnen de afgesproken normen binnen het Akkoord als basis worden gebruikt voor de minimale eisen en de onafhankelijke criteria van het Vinkje worden beschouwd als 'best in class' criteria om verdergaande stappen te stimuleren.

De Commissie beveelt aan dat de overheid de regie neemt voor de ontwikkeling van een nieuw integraal systeem voor productverbetering met een brede betrokkenheid van stakeholders.

In het Nationaal Preventieakkoord is opgenomen dat de overheid in 2019 de regie neemt om een nieuw systeem voor productverbetering te ontwikkelen.

2. Doel, resultaat en effect

Doel van dit deelproject:

- Een gezonder voedselaanbod door productverbetering.

Resultaat:

- Per productcategorie trapsgewijze criteria publiceren;
- Incentives introduceren als stimulans voor bedrijven om het productaanbod te verbeteren op basis van de ontwikkelde criteria;
- Bij het gekozen systeem passende monitoring inrichten om de voortgang in productverbetering te volgen;
- Communicatiestrategie: informeren bedrijven, organisaties, consument/publiek, TK tot en met de lancering;
- Governance: beschrijving van beheer, onderhoud en communicatie van systeem na lancering.

Effect:

- Zichtbaar verbetering van productaanbod en van consumptie: minder zout, suiker, calorieën, etc.

¹ RIVM briefrapport 2018-0056 Naar een integraal systeem voor productverbetering in Nederland. Advies van de Commissie Criteria Productverbetering. E.C. Wilson-van den Hooven et al.

3. Aanpak en randvoorwaarden

Algemeen

- Het systeem voor productverbetering heeft op zich niet als doel het voedingspatroon van Nederlanders te verbeteren, maar wel om het voedselaanbod gezonder te maken.
- Het systeem omvat criteria ten behoeve van verbetering in productsamenstelling in supermarkten, andere retailkanalen en out of home.
- Afhankelijk van de productcategorieën/productkarakter kan het gaan om daadwerkelijke aanpassing van samenstelling per 100g of 100ml, aanpassing van portiegrootte of verschuiving van verkoopvolume van calorierijke naar caloriearme producten. Dit alles valt in dit document onder de noemer productverbetering.
- VWS is eindverantwoordelijk en neemt de besluiten.
- Voor alle onderstaande onderdelen geldt dat voor draagvlak van het uiteindelijk ontwikkelde systeem betrokkenheid van stakeholders nodig is.

Het project voor het ontwikkelen van een systeem voor productverbetering omvat de onderdelen criteria, incentives, monitoring, governance en communicatie.

Criteria

- Afbakening van inhoudelijke keuzes zal worden besproken door een werkgroep van deskundigen: welke productcategorieën, welke stoffen/nutriënten, ook portiegrootte, welk niveau van subcategorieën, op productniveau of nutriëntniveau, hoeveel stappen/trappen, aparte criteria nodig voor out-of-home, fasering van onderdelen.
- Trapsgewijze criteria worden binnen het gekozen kader (afbakening) vervolgens opgesteld door een werkgroep van deskundigen en door raadpleging/bevraging van deskundigen.
- VWS benut deskundigheid Voedingscentrum en RIVM. VWS, Voedingscentrum en RIVM bepalen welke externe deskundigheid nodig is voor de afbakening van criteria en voor het opstellen van criteria.
- Indien nodig worden criteria gefaseerd ontwikkeld.
- Belanghebbenden (bedrijfsleven, ngo's, gezondheidsorganisaties, en anderen) worden geconsulteerd over de afbakening van inhoudelijke aspecten en over de opgestelde criteria.
- VWS neemt het eindbesluit over de ontwikkelde criteria.

Incentives

- Incentives betreft stimulering van bedrijven om hun producten te verbeteren. Dit kan zowel door overheid als door derden worden uitgevoerd.
- VWS stimuleert initiatieven voor uitvoering van incentives door derden op basis van ontwikkelde criteria.
- VWS brengt op basis van raadpleging van deskundigen en stakeholders mogelijkheden voor incentives in beeld.
- Deskundigen brengen expertise in op het gebied van communicatie, marketing, bedrijfsvoering, productinnovatie, technologisch, etc.
- Wanneer de afbakening van criteria is afgerond, wordt gestart met het onderdeel incentives.
- VWS zal in overleg met onder andere RIVM en Voedingscentrum nagaan welke incentives vanuit de overheid zullen/kunnen worden ontwikkeld.
- Belanghebbenden worden geïnformeerd over ontwikkelingen van incentives.
- VWS neemt besluit over incentives die vanuit de overheid worden ingezet.

Monitoring

- RIVM ontwikkelt een monitor waarmee voortgang in productverbetering in beeld wordt gebracht. De monitor wordt gebaseerd op de huidige herformuleringsmonitor.
- RIVM onderzoekt de mogelijkheden om verkoop/volumedata en verandering van portiegrootte mee te nemen in de monitor.
- De te ontwikkelen criteria worden verwerkt in de monitor.
- RIVM houdt rekening met de internationale ontwikkeling van monitor voor productverbetering.
- De monitor wordt besproken door de bestaande overleggroep herformuleringsmonitor (RIVM, Voedingscentrum, VWS)
- Belanghebbenden worden geïnformeerd over ontwikkelingen van monitoring.
- VWS (opdrachtgever RIVM) besluit over aanpak monitor.

Governance

- Het systeem dient door een onafhankelijke partij te worden beheerd.
- Er wordt een beheerssysteem (governance) uitgewerkt met als onderdelen: regelmatige evaluatie en actualisatie van criteria, uitvoering van incentives, regelmatig monitoren van productverbetering en communicatie over het systeem en resultaten.
- Bepalen wie het beheer van het systeem voor productverbetering uitvoert (in opdracht van VWS).
- Bepalen wat de kosten zijn voor het beheer van het systeem voor productverbetering.
- Het beheersplan wordt opgesteld door de beheerder van het systeem voor productverbetering.

Communicatie

- Ten behoeve van draagvlak voor het ontwikkelde systeem is het belangrijk dat regelmatig stakeholders worden geïnformeerd en waar nodig geconsulteerd.
- Website van overkoepelend project wordt gebruikt voor communicatie over onderbouwing keuzes/afbakening van te ontwikkelen criteria en over de gestelde trapsgewijze criteria
- Stakeholdersbijeenkomst wordt geïnformeerd over ontwikkelingen van incentives, monitoring en governance. Via ROW en de website van het overkoepelende project worden geïnteresseerden op de hoogte gehouden.

4. Omgeving

Onderwerpen die impact (kunnen) hebben op het ontwikkelen van het systeem voor productverbetering zijn:

- Akkoord Verbetering Productsamenstelling
- Discussie over voedselkeuzelogo
- Gelieerde activiteiten in het Nationaal Preventieakkoord

Betrokken partijen en organisaties:

- Industrie (FNLI)
- Supermarkten (CBL)
- Catering (Veneca, VOCC)
- Horeca (KHN)
- Gezondheidsfondsen
- Consumentenbond

Dit zijn de partijen die in de stakeholdersgroep zitten van het project *Productverbetering en voedselkeuzelogo*.

Andere relevante partijen en organisaties:

- Andere ondertekenaars van Nationaal Preventieakkoord (dan bovengenoemd)
- Andere retail: tankstations, kiosken
- Scholen, werkgevers, ziekenhuizen en andere belanghebbende (publieke) locaties waar aanbod (door cateraar) wordt georganiseerd.
- Groothandels, met inkoopdatabases (waarin gezondere producten herkenbaar in beeld kunnen worden gebracht)
- Diëtisten
- Tweede Kamer
- Wetenschappers/experts/topsector
- Vakbladen
- Internationale ontwikkelingen

5. Organisatie en taakverdeling

Het deelproject systeem voor productverbetering is onderdeel van het project productverbetering en voedselkeuzelogo. De projectstructuur is als volgt:

Projectleider:	Elsa Vruggink
Deelprojectleider voedselkeuzelogo:	Inge Stoelhorst
Projectsecretaris voedselkeuzelogo:	Jaimy Ong/Yvette Schurink

Deelprojectleider productverbetering: Erika Smale
Communicatieadviseur Marga Boll/Lise-Lotte Kerkhof
Inhoudelijk adviseur Letteke Boot

Voor het deelproject productverbetering worden de volgende werkgroepen ingericht:

- Werkgroep deskundigen afbakening criteria: Ontvangt opdracht van projectteam, bespreekt en onderbouwt keuzes/afbakening van nutriënten/productgroepen/fasering/etc.
- Werkgroep deskundigen ontwikkeling criteria: Ontvangt opdracht van projectteam, ontwikkelt tragsgewijze criteria en onderbouwt keuzes hierbij
- Bespreekgroep monitor: VCN, RIVM, VWS (huidige herformuleringsoverleg): Bespreekt mogelijkheden voor monitoring van productverbetering (samenstelling, portiegrootte, verschuiving verkoopvolume, aankoop verkoopgegevens), bespreekt ontwikkeling van monitoring productverbetering gebaseerd op gestelde tragsgewijze criteria

Stakeholders

Voor consultatiemomenten zal gebruik gemaakt worden van het ROW en de stakeholdersgroep zoals ingericht voor het deelproject voedselkeuzelogo. De stakeholdergroep bestaat uit CBL, FNLI, Consumentenbond, SGF, Veneca, KHN, RIVM en Voedingscentrum en wordt voorgezeten door VWS.